

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ

* B S V L A H R J U 7 *

Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 /ANKARA

www.tobb.org.tr - tobb@hs01.kep.tr

Sayı : E-34221550-010.08-2910

Tarih: 17.03.2025

Konu : Temiz Sanayi Mutabakatı / Rekabetçilik Pusulası

TÜM ODALAR (Genel Sekreterlik)

Ticaret Bakanlığının (Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü) Birliğimize ilettiği yazıda; Avrupa Komisyonunun 29 Ocak 2025'te "Rekabetçilik Pusulası"nı yayınladığı bildirilmiştir. Bu belge, AB'nin ekonomik verimliliğini artırmayı ve rekabet gücünü korumayı amaçlamaktadır. Pusula, iklim nötrlüğünü sağlarken AB'yi geleceğin teknolojileri ve temiz ürünlerin merkezi yapmayı hedeflemektedir. Bunun için (1) inovasyon açığını kapatmak, (2) dekarbonizasyon ve rekabetçiliği birleştirmek, (3) aşırı bağımlılıkları azaltarak ekonomik güvenliği artırmak olmak üzere üç temel eylem alanı belirlenmiştir. Rekabetçilik Pusulasına ilişkin detaylı bilgi notu Ek-1'de sunulmaktadır.

Ayrıca Pusula, karbonsuzlaşmanın sanayi, ekonomi ve ticaretle iyi entegre olduğunda büyümeyi desteklediğini vurgulamaktadır. Ancak, yüksek enerji fiyatları ve küresel rekabet nedeniyle AB sanayilerinin verimlilikte gerileme riski taşıdığı belirtilmektedir. Bu nedenle, AB tarafından 26 Şubat 2025'te Temiz Sanayi Mutabakatı açıklanmıştır.

Mutabakat, enerji yoğun sanayiler ve temiz teknoloji sektörüne odaklanarak üretimi desteklemeyi amaçlamaktadır. Temel alanları ise (1) düşük enerji maliyetleri, (2) temiz ürün talebi yaratma, (3) temiz geçişin finansmanı, (4) döngüsellik ve hammadde erişimi, (5) küresel pazarlara erişim, (6) yetenek ve iş gücüdür. Bu kapsamda Temiz Sanayi Mutabakatına ilişkin detaylı bilgi notu Ek-2'de, öne çıkan eylemler aşağıda özetle sunulmaktadır:

- Uygun Maliyetli Enerji Eylem Planı (6 Şubat 2025) ile sanayi, işletmeler ve haneler için enerji faturalarının düşürülmesi,
- Endüstriyel Dekarbonizasyon Hızlandırma Yasası [2025 IV. Çeyrek] ile kamu ve özel alımlarda sürdürülebilirlik, dayanıklılık ve "Avrupa'da üretilmiştir" kriterleri getirilmesi,
- 2026 yılında Kamu İhale Çerçevesi gözden geçirilerek ve stratejik sektörlerde sürdürülebilirlik, dayanıklılık ve Avrupa önceliği kriterlerinin kamu alımlarına dahil edilmesi,
- 2025'in ilk çeyreğinde düşük karbonlu hidrojenle ilgili bir düzenleme (delegated act) kabul edilmesi ve düşük karbonlu hidrojen üretimine ilişkin kuralların netleştirilmesi,
- 2025'te çelikte başlayarak sanayi ürünlerine yönelik gönüllü karbon yoğunluğu etiketi getirilmesi, ardından çimento sektörünün eklenmesi,
- Mart ayında otomotiv sektörü için bir Eylem Planı, bahar aylarında ise çelik ve metaller için bir Eylem Planı sunulması,
- AB'de üretilen temiz sanayiye desteklemek için 100 milyar avroyu aşan bir finansman harekete geçirilmesi,

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://belgedogrula.tobb.org.tr/belgedogrulama.aspx?eD=BSVLAHRJU7>

Tel : +90 (312) 218 20 00 (PBX) - Faks : +90 (312) 219 40 90 -91 -92... - E-Posta : info@tobb.org.tr

Bilgi İçin: Egemen BATMAZ - Tel : 90 (312) 218 2485 - E-Posta : egemen.batmaz@tobb.org.tr

- Avrupa şirketlerinin kritik hammaddelere yönelik taleplerini birleştirmesine olanak tanıyan bir mekanizma kurulması, AB Kritik Hammaddeler Merkezi aracılığıyla toplu hammadde satın alımları gerçekleştirilmesi,
- 2026'da Döngüsel Ekonomi Yasasının kabul edilmesi, e-atıklarla ilgili mevcut kuralların daha basit, amaca uygun ve içerdikleri kritik ham maddeleri geri kazandıracak şekilde revize edilmesi, "atık sonu" kriterlerinin uyumlu hale getirilmesi, genişletilmiş üretici sorumluluğu (GÜS) basitleştirilerek dijitalleştirilecek ve hedefli olarak genişletilmesi, metal hurda kullanımının artırılması için teşvikler sağlanması,
- Trans-Bölgesel Döngüsellik Merkezleri oluşturulması, batarya geri dönüşümü için kritik olan batarya geri dönüşüm atığı (black mass) ihracatına, arz sıkıntısı yaratması nedeniyle özel düzenlemeler getirilmesi,
- Küresel rekabet ve jeopolitik belirsizlikler karşısında, bir dizi ticaret savunması mekanizmalarının ve diğer koruma araçlarının etkin şekilde kullanılması,
- Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın basitleştirilmesi ve etkinleştirilmesi amacıyla, 2025'in ikinci yarısında, Komisyon tarafından kapsamlı bir SKDM inceleme raporu sunulması,

İlgili belge ve yapılan açıklamalara Avrupa Komisyonunun internet sitesinden ulaşılabilir. (https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_en)

Bilgilerini ve Üyelerinize duyurulması hususunda gereğini rica ederim.
Saygılarımla,

e-imza

Cengiz DELİBAŞ
Genel Sekreter Yardımcısı

EK:

- 1- Rekabetçilik Pusulası Bilgi Notu (5 sayfa)
- 2- Temiz Sanayi Mutabakatı Bilgi Notu (5 sayfa)

T.C. Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü
AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Dairesi

04 Şubat 2025

Rekabetçilik Pusulası Bilgi Notu

Avrupa Komisyonu tarafından 29 Ocak 2025 tarihinde, ekonomik verimliliği canlandırmak ve AB'nin rekabet gücünü güvence altına almak amacıyla "Rekabetçilik Pusulası" (Competitiveness Compass) yayımlanmıştır. Rekabetçilik Pusulası, Mario Draghi'nin Avrupa'nın gelecekteki rekabetçiliği üzerine hazırladığı rapordaki tavsiyelere dayanmaktadır.

Pusula, AB'nin iklim nötrlüğünü sağlamayı hedeflerken, aynı zamanda geleceğin teknolojilerinin ve temiz ürünlerinin icat edildiği, üretildiği ve pazara sunulduğu bir merkez haline gelmesi için bir yol haritası çizmektedir. Bu kapsamda, Pusula, üç temel eylem alanını belirlemektedir:

1. İnovasyon açığını kapatmak:

Pusulada, AB'nin, yenilikçi start-upları, etkili sanayi liderliğini ve teknolojilerin büyük ölçekli şirketlere ve KOBİ'lere yayılmasını teşvik eden bir ortam yaratarak, inovasyon açığını kapatması gerektiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda, önümüzdeki dönemde inovasyon alanındaki öncelikler;

- Yeni şirketlerin ortaya çıkmasını ve büyümesini engelleyen zorlukları ele almak için **"AB Start-up ve Scale-up"** Stratejisi geliştirilmesi; risk sermayesine erişim eksikliği, parçalanmış Tek Pazar, yetenekli iş gücünün sınırlı hareketliliği ve yetersiz inovasyon desteği gibi engellerin kaldırılması kapsamında, **Avrupa İnovasyon Yasası** ile yenilikçi şirketlerin Avrupa'nın araştırma ve teknoloji altyapısına erişiminin artırılması, Araştırma ve İnovasyon (R&I) faaliyetlerinden elde edilen fikri mülkiyet varlıklarını teşvik ederek patentleme oranının artırılması ve inovasyonun geliştirilip test edilmesine olanak tanıyan düzenleyici kum havuzları (regulatory sandboxes) oluşturulması,
- şirket hukuku, iflas, iş ve vergi hukuku gibi alanları kapsayan **28. Hukuki Rejim önerisiyle**, girişimlerin Tek Pazar'da yatırım yaparken tek bir düzenleyici çerçeveden faydalanması,
- Ar-Ge harcamalarının artırılması ve inovasyon ortamını iyileştirmek amacıyla, Komisyonun **Avrupa Araştırma Alanı Yasası** sunması böylece Ar-Ge yatırımlarının güçlendirilerek ve GSYİH'nin %3'üne yükseltilmesi,
- ileri malzemeler, kuantum, biyoteknoloji, robotik ve uzay teknolojileri** için eylem planları sunulması,
- yapay zekanın geliştirilmesini ve endüstriyel olarak benimsenmesini teşvik etmek için **"AI Gigafactories"** ve **"Apply AI"** girişimlerinin önerilmesi (Yapay zekanın (AI) Avrupa'nın geleneksel olarak güçlü olduğu stratejik sektörlerle entegre edilmesinin, bu sektörlerin rekabet gücünü koruması açısından kritik öneme sahip olduğu; ancak şu anda AB'de yapay zeka kullanım oranının %13 olduğu belirtilmektedir.)

olarak sıralanmıştır.

T.C. Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü
AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Dairesi

2. Dekarbonizasyon ve rekabetçilik:

Rekabetçilik Pusulasının bir diğer eylem alanı olan dekarbonizasyon ve rekabetçilik başlığında, yüksek ve dalgalı enerji fiyatlarını temel bir zorluk olarak tanımlanmakta ve temiz, erişilebilir enerjiye ulaşımı kolaylaştırmak için müdahale alanları belirlenmektedir. Bu kapsamda Komisyonun önümüzdeki dönemde dekarbonizasyon ve rekabetçilik alanındaki öncelikleri aşağıda listelenmektedir:

- **AB İklim Kanunu değişikliği [2025]** öngörülmekte, 2040 yılı için %90 emisyon azaltımı hedefinin belirlenmesini amaçlanmaktadır.
- **Temiz Sanayi Anlaşması (Clean Industrial Deal) [2025 I. Çeyrek]** rekabetçiliğe dayalı bir dekarbonizasyon yaklaşımı sunarak AB'yi imalat sanayisi için cazip bir konum olarak güvence altına almayı, enerji yoğun sektörler dahil olmak üzere temiz teknolojileri ve döngüsel iş modellerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- **Uygun Fiyatlı Enerji Eylem Planı (Affordable Energy Action Plan) [2025 I. Çeyrek]** aracılığıyla yüksek ve istikrarsız enerji fiyatlarının düşürülmesine yardımcı olunması ve **Endüstriyel Dekarbonizasyon Hızlandırma Yasası** (Industrial Decarbonisation Accelerator Act) [2025 IV. Çeyrek] ile geçiş sürecinde olan sektörler için hızlandırılmış izin süreçlerinin genişletilmesi hedeflenmektedir.
- Avrupa imalat sisteminin omurgasını oluşturan ancak geçişin bu aşamasında en savunmasız olan **çelik, metal ve kimya** gibi enerji yoğun sektörlerin dönüşümünü desteklemek için özel hazırlanmış eylem planları sunulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda sunulacak olan **Çelik ve Metaller Eylem Planında [2025 Bahar]** yatırım ihtiyaçlarının ele alınması; birincil ve ikincil hammaddeye erişimin iyileştirilmesi, ticaret savunma araçlarının kullanımının değerlendirilmesi, küresel piyasalardaki adil olmayan kapasite fazlası nedeniyle mevcut koruma önlemlerinin yerine uzun vadeli bir çözüm tanımlanması gibi önlemler içermesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, **Kimya Endüstrisi Paketinin [2025 IV. Çeyrek]** sanayinin rekabetçiliğinin sağlanması ve kritik kimyasalların tedarikinin güvence altına alınması açısından önemli olacağı belirtilmektedir.
- Karbon kaçakını önlemek amacıyla daha güçlü önlemler alınması gerektiği belirtilmekte, bu kapsamda **Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının** etkinliğini arttırmak amacıyla daha fazla sektörü ve nihai ürünü içerecek şekilde genişletilmesi ve ilgili malların ihracatına yönelik olası etkileri ele alacak tedbirler geliştirilmesi değerlendirilerek **gözden geçirilme süreci** söz konusu olacaktır [2025].
- Avrupa'nın yeniden üretim pazarının döngüsel potansiyelinin, mevcut 31 milyar Avro değerinden 2030 yılına kadar 100 milyar Avroya çıkması ve 500.000 yeni iş yaratmasının öngörüldüğü belirtilmektedir. AB'nin, atık, ikincil ve yeniden kullanılabilir malzemeler için bir Tek Pazar oluşturmaya, verimliliği artırmaya ve geri dönüşüm faaliyetlerini genişletmeyi hedeflemesi gerektiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda önerilecek olan **Döngüsel Ekonomi Yasası (Circular Economy Act) [2026 IV. Çeyrek]** ile geri dönüşüm kapasitesine yatırım yapılması ve birincil hammaddeleri etkin şekilde ikame etmenin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.
- Otomotiv sektörüne yönelik olarak **Otomotiv Endüstrisinin Geleceğine İlişkin Stratejik Diyalog [30 Ocak 2025]** başlatılmıştır. Diyalog kapsamında, geleceğin teknolojilerinde inovasyon ve liderlik, temiz dönüşüm ve dekarbonizasyon, küresel

T.C. Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü
AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Dairesi

ölçekte rekabetçi girdilere erişim ve tedarik güvenliği, işgücü ve beceri gelişimi, küresel adil ticaret ve rekabet, düzenleyici süreçlerin sadeleştirilmesi ve uygulanması, şarj altyapısına yatırım yaparak ve elektrikli araçların benimsenmesini teşvik ederek talebin artırılması konularının ele alınması ve **Eylem Planı** hazırlanması öngörülmektedir.

- Komisyon, şarj altyapısının hızla genişletilmesi ve yenilenebilir ile düşük karbonlu ulaşım yakıtlarının üretimi ve dağıtımı için gerekli yatırımları riskten arındırmaya yönelik ek önlemler içeren bir **Sürdürülebilir Ulaşım Yatırım Planı [2025 III. Çeyrek]** sunacaktır. Ayrıca, **Avrupa Liman Stratejisi ve Endüstriyel Denizcilik Stratejisi [2025]** ile Avrupa limanlarının ve denizcilik endüstrisinin gelecekteki AB ekonomisindeki rolünün çalışılması planlanmaktadır. Bunun yanı sıra, AB sınır ötesi demiryolu bağlantılarının güçlendirilmesi için **Yüksek Hızlı Demiryolu Planı [2025]** geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
- **AB Tarım ve Gıda Üretimi Vizyonu [2025 I. Çeyrek]** ile gıda güvenliğinin garanti altına alınarak uzun vadeli rekabet gücünün ve sürdürülebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, **Avrupa Okyanuslar Paketi (European Oceans Pact) [2025 II. Çeyrek]** ile yeni mavi teknolojiler aracılığıyla inovasyonun teşvik edilmesi, temiz enerji üretiminin desteklemesini ve gıda güvenliğini artırılması amaçlanmaktadır.
- Özellikle enerji yoğun sektörlerdeki şirketlerin temiz teknolojilere geçiş sürecine yardımcı olmak amacıyla esnek ve destekleyici bir devlet yardımı çerçevesi (**New State Aid Framework**) **[2025 II. Çeyrek]** gerektiği belirtilmektedir.
- Pusulada, AB'nin enerji iletim ve dağıtım altyapısını modernleştirmek ve genişletmek için daha fazla yatırım yapması, elektrik, hidrojen ve karbondioksit taşıma ağlarının yanı sıra depolama sistemlerine yapılan yatırımları hızlandırması gerektiği belirtilmektedir. Komisyon tarafından **Elektrifikasyon Eylem Planı (Electrification Action Plan)** ve **Avrupa Şebeke Paketi (European Grids Package) [2026 I. Çeyrek]** yayımlanması öngörülmektedir.

3. Aşırı bağımlılıkları azaltmak ve güvenliği artırmak:

AB, küresel ekonomilerle etkili ticaret ortaklıkları kurmaya devam ederek bağımlılıklarını azaltmayı, dayanıklılığını ve güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda bu başlık altında Komisyon öncelikleri aşağıda listelenmektedir:

- Tedarik zincirlerini çeşitlendirmeye ve güçlendirmeye devam etmek için Compass (Pusula), dünya genelinde hammadde, temiz enerji, sürdürülebilir ulaşım yakıtları ve temiz teknolojilerin tedarikini güvence altına almak amacıyla yeni bir dizi **Temiz Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'na (Clean Trade and Investment Partnerships)** atıfta bulunmaktadır.
- Yeni Akdeniz Paketi (Pact for the Mediterranean) kapsamında, yenilenebilir enerji alanında büyük ölçekli kamu ve özel yatırımları teşvik edecek **Trans-Akdeniz Enerji ve Temiz Teknoloji İş Birliği Girişimi (Trans-Mediterranean Energy and Clean Tech Cooperation Initiative) [2025 IV. Çeyrek]** hayata geçirilecektir.
- Komisyon, **kritik hammaddelerin ortak satın alınmasına yönelik bir platform [2025 II.-III. Çeyrek]** oluşturarak AB endüstrisinin ihtiyaçlarını belirlemeyi, ortak satın alma süreçlerini koordine etmeyi amaçlamaktadır. Benzer şekilde, **Kritik İlaçlar**

T.C. Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü
AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Dairesi

Yasası (Critical Medicines Act) [2025 I. Çeyrek] ile kritik ilaçlar ve bileşenlerinin tedarikini güçlendirmeyi ve bağımlılığı azaltmayı amaçlamaktadır.

- AB iç pazarında ise, **kamu alımı** kurallarını gözden [2026], kritik sektörler ve teknolojiler için kamu ihalelerinde **Avrupa tercihinin (European preference)** uygulanmasının değerlendirilmesi hedeflenmektedir.
- Üye Devletler arasındaki savunma iş birliğini artırmak amacıyla Komisyon gerekli eylemleri ortaya koyan Avrupa Savunmasının Geleceği Üzerine Belge (**White Paper on the Future of European Defence**) [2025 I. Çeyrek] yayımlayacaktır.
- Sınırlı sanayi ve üretim kapasitesinin söz konusu olduğu durumlarda, krizle ilgili malların tedarikinin veya stoklanmasının AB düzeyinde ortak bir şekilde koordine edilebileceği belirtilmekte bu kapsamda potansiyel tehditlere karşı ortak bir yaklaşımı ortaya koyan bir Birliğin Hazırlık Stratejisi (**Preparedness Union Strategy**) [2025 I. Çeyrek] sunulması planlanmaktadır.
- Komisyon, **İç Güvenlik Stratejisi (Internal Security Strategy [2025 I. Çeyrek]** ile, tüm güvenlik tehditleriyle mücadele etmeyi ve güvenliğin, AB mevzuatına ve politikalarına tasarım aşamasından itibaren entegre edilmesini sağlamayı hedeflemektedir.
- **Avrupa İklim Uyum Planı (European Climate Adaptation Plan) [2026]** ve **Avrupa Su Dayanıklılığı Stratejisi (European Water Resilience Strategy) [2025 II. Çeyrek]** sunulması planlanmaktadır.

Pusulanın üç temel ayağın yanı sıra, rekabetçiliği tüm sektörlerde güçlendirmek için beş yatay unsur öngörülmektedir:

1. Basitleştirme

- Düzenleyici ve idari yüklerin büyük ölçüde azaltılması,
- AB fonlarına erişimin ve prosedürlerin daha basit, hızlı ve kolay hale getirilmesi,
- AB mevzuatının basitleştirilmesini sağlayacak yasama paketleri (omnibus) hazırlanması,
- Yeni bir KOBİ tanımı ile Tek Pazardaki uyum yükümlülüklerinin basitleştirilmesi,
- Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, Özen Yükümlülüğü Direktifi ve taksonomi mevzuatları kapsamında raporlama yükümlülüklerinin yeknesaklaştırılması ve mevzuatın basitleştirilmesi,
- Şirketlerin idari yükünün en az %25, KOBİ'ler için ise en az %35 oranında azaltılması,
- AB'de iş yapmayı basit ve dijital hale getirmek amacıyla **Avrupa İş Cüzdanı (European Business Wallet) [2025]** ile şirketlerin tüm kamu yönetimleriyle sorunsuz bir şekilde etkileşim kurabilecekleri bir ortam sağlanması amaçlanmaktadır.

2. Tek Pazar Engellerinin Azaltılması

- Tüm sektörlerde işleyişini iyileştirmek amacıyla **Yatay Tek Pazar Stratejisi (Horizontal Single Market Strategy) [2025 II. Çeyrek]** hayata geçirilmesi ve
- Standart belirleme süreçlerinin, özellikle KOBİ'ler ve girişimler için hızlandırılması ve daha erişilebilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır (**Standardizasyon Tüzüğü'nün revizyonu**) [2026].

T.C. Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü
AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Dairesi

3. Rekabetçiliğin Finansmanı

- Yeni tasarruf ve yatırım ürünleri oluşturmak, risk sermayesini teşvik etmek ve yatırımların AB genelinde kesintisiz akmasını sağlamak için **Avrupa Tasarruf ve Yatırım Birliği (European Savings and Investments Union) [2025 I. Çeyrek]** teklifinin sunulması ile
- AB bütçesinin, AB öncelikleri doğrultusunda fonlara erişimi kolaylaştıracak şekilde yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır.

4. Becerilerin ve Kaliteli İşlerin Teşvik Edilmesi

- Beceriler ile iş gücü piyasasının ihtiyaçlarını daha iyi eşleştirmek amacıyla **Beceriler Birliği (Union of Skills) [2025 I. Çeyrek]** oluşturulmasına yönelik bir girişim sunulması,
- İş gücü piyasasına katılımı etkileyen unsurları ele almak için, **Kaliteli İşler Yol Haritası (Quality Jobs Roadmap) [2025 IV. Çeyrek]** sunulması,
- Becerilerin taşınabilirliğini artırmaya yönelik bir **Beceriler Taşınabilirlik Girişimi (Skills Portability Initiative) [2026]** ile bireylerin edindikleri becerilerin farklı ülkelerde tanınmasının kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

5. AB ve Ulusal Düzeyde Politikaların Koordinasyonu

- AB ve ulusal düzeyde paylaşılan AB politika hedeflerinin uygulanmasını sağlamak için **Rekabetçilik Koordinasyon Aracı (Competitiveness Coordination Tool) [2025]** oluşturularak Avrupa'nın öncelikli sınır ötesi projelerinin belirlenmesi,
- Bir sonraki Çok Yıllı Mali Çerçeve (Multiannual Financial Framework) kapsamında, mevcut AB finansman araçlarının yerine yeni bir **Avrupa Rekabetçilik Fonu (European Competitiveness Fund) [2025]** oluşturulması ve böylece Rekabetçilik Koordinasyon Aracı kapsamındaki faaliyetlerin uygulanmasının mali olarak desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Arz ederim.

Temiz Sanayi Mutabakatı

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan “Temiz Sanayi Mutabakatı-TSM” belgesi, 26 Şubat 2025 tarihinde Komisyon Başkanı Ursula Von Der Leyen tarafından açıklanmıştır.

Avrupa sanayisinin rekabetçiliğini koruyarak karbonsuzlaşmasını sağlamayı öngören Temiz Sanayi Mutabakatı, karbonsuzlaşmayı hızlandırmayı, döngüsel ekonomiyi teşvik etmeyi ve sanayileşmeyi yeniden canlandırmayı hedeflemekte; firmalar için AB’nin iklim hedeflerine ilişkin uzun vadeli öngörülebilirlik sunarak yatırım yapmalarını ve yatırım risklerinin en aza indirilmesini amaçlamaktadır.

Bu kapsamda, söz konusu belgede ele alınan başlıca hususlar aşağıda özetlenmektedir:

- AB’nin zengin ve öncü bir sanayi temeli bulunmakla birlikte, jeopolitik gerilimlerin artması, ekonomik büyümenin yavaşlaması ve teknolojik rekabetin artması sebebiyle, rekabetçilik ve karbonsuzlaşma stratejileri aynı zamanda bir güvenlik zorunluluğu olarak görülmektedir. Bu nedenle, AB, iklim krizi, rekabetçilik ve ekonomik dayanıklılık olmak üzere üç zorluğu aynı anda ve acilen ele almalıdır.
- Draghi Raporu ve Rekabetçilik Pusulası’nda vurgulandığı gibi, karbonsuzlaşma politikaları sanayi, rekabet, ekonomi ve ticaret politikalarıyla iyi entegre edildiğinde güçlü bir büyüme motoru haline gelebilir. Özellikle yüksek enerji fiyatları ve küresel çapta yoğun rekabetle karşı karşıya olan AB sanayileri, varoluşsal tehditlerle mücadele etmekte olup, verimlilik artışı açısından diğer büyük güçlerden geride kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır.
- Bahse konu sebeplerle, AB’nin acil bir dönüşüm için yeni bir iş planına ihtiyacı bulunmaktadır ve bu çerçevede, Temiz Sanayi Mutabakatı hazırlanmıştır. Böylece, iklim eylemi ve rekabetçilik tek bir kapsamlı büyüme stratejisi altında bir araya getirilmektedir.
- TSM’nin temel odağı acilen karbonsuzlaşma ve elektrifikasyon ihtiyacı bulunan ve yüksek enerji maliyetleri ile haksız rekabetle mücadele konusunda desteğe ihtiyaç duyan çelik, metal ve kimyasallar gibi enerji yoğun sanayiler ve geleceğin rekabetçiliğinin merkezinde yer alan ve sanayi dönüşümü, döngüsellik ve karbonsuzlaşma için kritik öneme sahip olan temiz teknoloji sektörüdür. AB’nin iklim nötr hedeflerine ulaşması ve geleceğin teknolojilerini AB’de üretebilmesi için bir an önce harekete geçmesi gerekmektedir.
- AB’nin sınırlı kaynaklarını en verimli şekilde kullanmanın, dışa bağımlılığı azaltmanın ve ekonomik dayanıklılığı artırmanın anahtarı olarak döngüsellik öncelikli bir ayak olarak belirlenmiştir. TSM ile AB’nin 2030 yılına kadar döngüsel ekonomi alanında dünya lideri olması hedeflenmektedir.
- Büyüme ve refah odaklı yeni bir Avrupa sanayi ekosistemi geliştirilebilmesi amacıyla, tüm değer zincirine bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşarak, altı temel adım belirlenmiştir. Bu kapsamda, uygun fiyatlı enerji, öncü pazarlar yaratılması, finansman, döngüsellik ve hammaddeye erişim, küresel pazarlar ve uluslararası ortaklıklar ile yetkin iş gücü sağlanması adımları kapsamında stratejiler oluşturulmuştur.
- Ek olarak, rekabetçi bir ekonomi için gerekli olan yatay unsurlar kapsamında, bürokrasinin azaltılması, aday ülkelerin kademeli entegrasyonu dahil olmak üzere tek pazarın ölçeğinden tam anlamıyla faydalanılması, dijitalleşmenin hızlandırılması, yenilikçiliğin daha hızlı uygulanması, kaliteli istihdamın teşvik edilmesi ve AB ve ulusal politikaların daha iyi koordinasyonu eylemleri ele alınmaktadır.

1. Uygun Fiyatlı Enerjiye Erişim Sağlanması

AB'nin fosil yakıtlara bağımlılığı ve enerji fiyatlarında son yıllardaki dalgalanmalar sebebiyle, uygun fiyatlı enerjiye erişim, AB'nin rekabetçiliğinin korunması için temel öncelik olarak görülmektedir.

Bu kapsamda, AB'de enerji maliyetlerini düşürmek için elektrifikasyonun ve temiz ve yerel olarak üretilen enerjiye geçişin hızlandırılması, fiziksel bağlantılar yoluyla iç enerji pazarının tamamlanması ve herkesin faydalanacağı bir Enerji Birliği oluşturulması amacıyla "Uygun Fiyatlı Enerji için bir Eylem Planı" kabul edilmiştir.

1.1. Elektrik maliyetlerinin azaltılması: Elektrik maliyetlerini düşürmenin ilk adımı olarak, 2024 yılında kabul edilen Elektrik Piyasası Tasarımı reformlarının uygulanmasına atıf yapılmaktadır.

- İlâveten, yine 26 Şubat 2025 tarihinde Avrupa Yatırım Bankası (EIB) ile birlikte, kurumsal Elektrik Satın Alma Anlaşmaları (Power-Purchase Agreements-PPA) için 500 milyon Avroluk bir pilot program başlatılmıştır. Bu program kapsamında, EIB özellikle KOBİ'ler, orta ölçekli işletmeler ve enerji yoğun sanayiler tarafından yapılan uzun vadeli elektrik alımlarının bir kısmına karşı garanti sağlayacaktır. Ayrıca, EIB Avrupa tedarik zincirini desteklemek amacıyla, şebeke bileşenleri üreticilerine yönelik en az 1,5 milyar Avroluk bir "Şebeke Üretim Paketi" sunacak ve üreticilere karşı garantiler sağlayarak Avrupa'daki enerji altyapısının güçlendirilmesine katkıda bulunacaktır.
- 2025 yılı Haziran ayına kadar devlet yardımı kuralları basitleştirilecek ve üye devletlere fark sözleşmeleri (contracts for difference) tasarımları konusunda rehberlik sağlanacaktır.
- Üye devletler, elektrifikasyonu teşvik edecek ve fosil yakıtların kullanımını caydırıcı olacak şekilde Enerji Vergilendirme Direktifine ilişkin müzakereleri acilen tamamlamalıdır.
- Etkili bir bağlantı altyapısı sağlanabilmesi için Trans-Avrupa Enerji Ağlarını basitleştirecek şekilde Avrupa Enerji Şebekesi Paketi hazırlanacaktır.

1.2. Temiz enerji ve üretimin yayılmasını hızlandırmak: Uzun süren izin verme prosedürleri, elektrifikasyona gitmek isteyen enerji yoğun sanayiler için engel oluşturmaktadır. Bu nedenle, Komisyon, Endüstriyel Karbonsuzlaşma Hızlandırıcı Yasası'nda, endüstrilerin enerjiye erişimi ve izin engellerini aşmaya yönelik somut önlemler önerecektir.

1.3. İyi işleyen gaz piyasalarının sağlanması: AB doğal gaz piyasalarının kapsamlı bir şekilde incelenmesi amacıyla bir Gaz Piyasası Görev Gücü oluşturulmuştur. Bu kapsamda, mevzuatsal değişiklik ihtiyacını değerlendirmek amacıyla geniş bir paydaş istişare süreci başlatılacaktır.

2. Öncü pazarlar: Temiz Arz ve Talebin Artırılması

Karbonsuzlaşma kapsamında üretimin artması için, bu şekilde üretilen ürünlere yönelik güçlü bir talep yaratılması gerekmektedir. Bu kapsamda planlanan adımlar aşağıda sıralanmaktadır:

2.1. Kamu ihalelerinde fiyat dışı kriterler ve özel alımlar için teşvikler: Komisyon, 2026 yılında Kamu İhale Çerçevesinin gözden geçirilmesine yönelik bir taslak öneri sunacaktır. Bu kapsamda, farklı yasal düzenlemelerde yer alan kamu ihaleleri hükümlerini inceleyecek ve uygulamalar basitleştirilecektir. Ayrıca, stratejik sektörler için kamu alımlarında sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kriterleri getirilecek, AB'nin temiz sektörlerdeki rekabetçiliğini artırarak, söz konusu ürünlerin sürdürülebilir

üretimi ve bu alanda istihdamın artırılmasına katkı sunulacaktır. Öncü pazarlar yaratılması, üretim maliyetlerini düşürerek ölçek ekonomilerini harekete geçirecek ve sürdürülebilir alternatifleri daha erişilebilir hale getirecektir. Böylece artan talep ise sanayinin daha temiz ve döngüsel üretim yöntemlerine geçişini hızlandıracaktır.

Öte yandan, Endüstriyel Karbonsuzlaşma Hızlandırıcı Yasası ile sanayi ürünlerinin karbon yoğunluğuna ilişkin olarak, ETS ve SKDM metodolojilerine dayanan gönüllü bir etiket sistemi geliştirilecektir. Çelik ürününde bu uygulamanın 2025 yılı içerisinde başlaması öngörülmektedir.

- 2.2. Yenilenebilir ve düşük karbonlu hidrojen kullanımını teşvik etmek:** 2025 yılının ilk çeyreğinde düşük karbonlu hidrojenle ilgili yetki devrine dayanan yasa kabul edilecektir. Bu kapsamda, düşük karbonlu hidrojen üretme kuralları netleştirilerek yatırımcılara güvence sağlanacaktır.

İlaveten, 2025'in üçüncü çeyreğinde Hidrojen Bankası kapsamında 1 milyar Avroya kadar bir bütçesi olan üçüncü çağrı duyurulacaktır ve yine Avrupa Hidrojen Bankası kapsamında 2025'in ikinci çeyreğinde Hidrojen Mekanizması hayata geçirilecektir.

3. Kamu ve Özel Yatırımlar

AB sanayisinin sermayeye hızlıca erişimini sağlamak ve kısa vadeli bir rahatlama sağlamak amacıyla, TSM kapsamında, 100 milyar Avronun üzerinde bir kaynak duyurulmuştur. Kamu ve özel sektör yatırımların artırılması amacıyla yapılması öngörülenler aşağıda sıralanmaktadır:

- 3.1. AB düzeyindeki fonların güçlendirilmesi:** Yenilikçilik Fonundaki kaynaklar, ETS'nin bazı kısımlarından elde edilen ek gelirler ve InvestEU'nun revizyonu temelinde 100 milyar Avro finansman hedefleyen bir Endüstriyel Karbonsuzlaşma Bankası taslağı sunulacaktır. ETS Direktifi'nin 2026'daki revizyonundan önce, 2025 yılı içerisinde, çeşitli sektörlerdeki kilit endüstriyel süreçlerin karbonsuzlaşmayı desteklemek ve endüstriyel elektrifikasyonu teşvik etmek amacıyla, Yenilikçilik Fonu'ndaki mevcut kaynaklar ve ihale hizmetlerinin bir kombinasyonunu kullanarak 1 milyar Avroluk bir pilot ihale başlatılacaktır.

Ayrıca, 2025'te Yenilikçilik Fonu'ndan temiz teknoloji, batarya üretimi, Hidrojen Bankası ve endüstriyel karbonsuzlaşmaya yönelik olarak 6 milyar Avro taahhüt ayrılacaktır.

- 3.2. Özel yatırımların harekete geçirilmesi:** Komisyon tarafından, InvestEU'nun risk taşıma kapasitesini artırmak amacıyla InvestEU Tüzüğünde bir değişiklik önerisi sunacak ve bu öneri ile yaklaşık 50 milyar Avro ek finansman ve yatırım sağlanacaktır. Ayrıca Avrupa Yatırım Bankası (AYB) ile birlikte, TSM'ye özel olarak hedeflenen sektörlerde yeni destek imkanlarına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

- 3.3. Temiz Sanayi Mutabakatı Devlet Yardımları Çerçevesi ve diğer destek ve kolaylaştırmalar:** TSM Devlet Yardımları Çerçevesi ile Üye Devletlere beş yıllık bir planlama sunarak, TSM hedeflerine yönelik projelere yatırım için öngörülebilirlik sağlanacaktır. Ayrıca, üye devletlerin, yeşil işleri destekleyecek şekilde Kurumsal vergi sistemlerini düzenlemeleri önerilmektedir.

4. Döngüsel Ekonomiye Güçlendirmek: Girdi ve Kaynaklara Güvenli Erişim

Döngüselliği karbon azaltma stratejisinin merkezine yerleştirerek, temel girdilerin erişilebilirliği artırılacak, ayrıca girdilerin yeniden kullanılması, yeniden üretilmesi, geri dönüştürülmesi ve ekonomide daha uzun süre tutulması yoluyla dışa bağımlılık azaltılacaktır.

AB’de halihazırda 31 milyar Avro değerinde olan döngüsel üretim potansiyelinin, 2030 yılına kadar 100 milyar Avroya çıkması ve 500.000 yeni iş yaratması öngörülmektedir.

4.1. Kritik Hammaddeler Yasası’nın Hızlıca Uygulanması: İkiz dönüşüm için gerekli olan ve ağırlıklı olarak üçüncü ülke arzına bağlı olan hammaddelere erişimin bir an önce sağlanması amacıyla Kritik Hammaddeler Yasası’nın uygulanması önceliklendirilmiştir. Bu doğrultuda, Mart 2025 tarihinde Stratejik Projelere ilişkin ilk liste açıklanacaktır. Ayrıca, Komisyon, şirketler adına ve Üye Devletlerle iş birliği içinde toplu olarak hammadde alımları yapmak üzere özel bir AB Kritik Hammaddeler Merkezi oluşturacaktır.

4.2. Döngüsel Ekonomi: Komisyon, 2026 yılında bir Döngüsel Ekonomi Yasası kabul edecektir. Bu kapsamda, mevcut kuralları basitleştirme odağıyla gözden geçirilecek, atık sonu kriteri AB düzeyinde uyumlaştırılacak, metal hurda kullanımını artırmak için teşvikler sunulacak ve yıkım izinleri ile yıkım öncesi denetimlerin dijitalleştirilmesi zorunlu olacaktır.

Söz konusu tüzük kapsamındaki çalışma planı Nisan 2025’te kabul edilecektir. İlaveten, Üye Devletler ve ilgili ekonomik aktörler arasındaki iş birliğini, geri dönüşümde uzmanlaşmayı ve ölçek ekonomilerini teşvik etmek amacıyla Trans-Bölgesel Döngüsellik Merkezleri oluşturulacaktır. Batarya geri dönüşümü için kritik olan batarya geri dönüşüm atığı (black mass) ihracatına, arz sıkıntısı yaratması nedeniyle özel düzenlemeler getirilecektir. Ayrıca, Komisyon, ikinci el ürünlerde gömülü KDV sorununu ele almak amacıyla, KDV Direktifinde yer alan ikinci el eşya düzenlemelerini gözden geçirecektir.

5. Küresel Piyasalar ve Uluslararası Ortaklıklar

AB’nin, küresel ortaklıklar olmadan temiz sanayileşme hedeflerini gerçekleştirmesi mümkün görülmemektedir. Uluslararası iş birlikleri geliştirilmesi doğrultusunda atılması planlanan adımlar aşağıda sıralanmaktadır:

5.1. Temiz Ticaret ve Yatırım Ortaklıkları: AB’nin geniş ticaret anlaşmaları ağı sayesinde, AB şirketlerinin üçüncü pazarlara ve temel girdilere erişimi güçlü bir şekilde sağlanmaktadır. AB’nin mevcut Serbest Ticaret Anlaşmalarını (STA) uygulamaya ve yeni STA’lar için müzakerelerine devam etmesi tavsiye edilmektedir.

İlaveten, Temiz Ticaret ve Yatırım Ortaklıkları (TTYO) akdedilerek, temiz işlere ve hammaddeye erişime odaklı uluslararası iş birlikleri geliştirilmesi öngörülmektedir. TTYO’lar kapsamında, somut projeler belirlenerek özel ve kamu finansmanı birleştirilecek ve Küresel Geçit yatırım yaklaşımıyla yatırımlar harekete geçirilecektir. TTYO’lar kapsamında belirlenen kurallar ile temiz yatırım olanakları ve AB şirketlerinin yabancı pazarlarda eşit koşullarda faaliyet göstermesi desteklenecektir. TTYO’lar ile temiz teknoloji yatırımlarını teşvik eden ve küresel geçişi hızlandıran güvenilir ve öngörülebilir ortaklıklar oluşturulması hedeflenmektedir. Komisyon, ilk TTYO’yu Mart ayında başlatmayı öngörmektedir.

5.2. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının (SKDM) İyileştirilmesi:

SKDM’nin basitleştirilmesi ve etkinleştirilmesi amacıyla, 2025’in ikinci yarısında, Komisyon tarafından kapsamlı bir SKDM inceleme raporu sunulacaktır. Anılan rapor kapsamında SKDM’nin ek AB ETS sektörlerine ve alt ürünlere genişletilmesi değerlendirilecek, AB üreticileri için elektrik ile ilgili dolaylı maliyetler göz önüne alınarak, tüm SKDM sektörlerinde dolaylı emisyonların dahil edilmesi hususu incelenecektir. Ayrıca olası etkisizleştirme risklerini ele almak için bir strateji

belirlenecektir. Söz konusu inceleme sonrasında 2026'nın ilk yarısında bir yasal öneri sunulması beklenmektedir.

5.3. **Teşvik ve koruma: AB endüstrisi için eşit rekabet şartlarının sağlanması:**

Komisyon, sektör paydaşları ve Üye Devletlerle yakın iş birliği içinde, AB endüstrisinin uzun vadeli rekabet gücüne, teknolojik üstünlüğüne, ekonomik dayanıklılığına ve kaliteli işlerin yaratılmasına daha iyi katkı sağlayacak yabancı yatırımlar çekilmesine yönelik önlemler önerecektir.

Komisyon, gerektiğinde, anti-damping veya anti-sübvansiyon vergileri gibi ticaret savunma araçlarını hızlı ve verimli bir şekilde kullanmaya devam edecektir. AB sanayisini haksız rekabetten korumak ve AB pazarının devlet destekli aşırı küresel kapasite için ihracat hedefi haline gelmemesini sağlamak amacıyla mevcut ticaret savunma araçları kullanılacak ve soruşturma sürelerini kısaltılarak uygulama kolaylaştırılacaktır.

6. **Sosyal adalet ve adil bir geçiş için becerilerin geliştirilmesi ve kaliteli istihdam yaratılması**

TSM, tüm bölgelerde sosyal uyum ve eşitliği teşvik ederek, çalışanların becerilerini geliştiren ve kaliteli istihdam yaratan adil bir geçişi taahhüt etmektedir.

6.1. Beceriler için destek sağlanması: İşverenlerin canlı ve rekabetçi bir ekonomi için ihtiyaç duyduğu uzmanlığa erişmesini sağlamak amacıyla bir "Beceriler Birliği" oluşturulup, kapsamlı bir beceri stratejisi olarak sunulacaktır. Ayrıca, Beceriler Taşınabilirlik İnisiyatifi ile bir ülkede kazanılan bir becerinin başka bir ülkede tanınmasını kolaylaştıracaktır.

6.2. Geçiş sürecindeki çalışanların desteklenmesi: Genel Blok Muafiyet Tüzüğü'nün gözden geçirilmesi kapsamında, Komisyon, sanayinin yeniden beceri kazandırma, nitelikli işler ve çalışan alımı gibi alanlara yatırım yapması için daha iyi teşvikler sağlanması amacıyla devlet yardımları kurallarının nasıl güncellenebileceğini değerlendirecektir. Ayrıca, üye devletlere sıfır emisyonlu araçlar, ısı pompaları ve diğer temiz ürünler için sosyal kiralama (social leasing) konusunda bir rehber geliştirilecektir. Bu rehber vasıtasıyla, vatandaşların temiz ürünlere erişimini sağlamak için mali yardım sunulacaktır.

7. **Temiz Sanayi Anlaşması'nın sektörler arası uygulanması**

TSM ile sektörler arası geçişi geliştirmek için sanayi paydaşlarıyla ve özellikle KOBİ'lerle diyalog kurmayı amaçlayan bir çerçeve sağlanması amaçlanmaktadır. Bu dayanak kapsamında, 2025 yılında Otomotiv Sektörü için Sanayi Eylem Planı, Çelik ve Metal Eylem Planı, Kimya Endüstrisi Paketi, Sürdürülebilir Ulaşım Yatırım Planı, Biyoekonomi Stratejisi gibi kapsamlı planlar ile çeşitli sektörler özelinde çalışmalar devam edecektir.

Sonuç olarak, TSM, karbon salınımını azaltmayı ve döngüsellliği AB ekonomik politikasının merkezine yerleştirerek rekabet gücünü ve sürdürülebilirliği sağlamayı hedeflemektedir. Belgede ayrıca, etkili bir uygulama için sağlam bir izleme mekanizması, eşgüdümlü içerisinde hareket edilmesi ve Üye Devletlerle iş birliği yapılması gerektiği belirtilmektedir.